

PREEK Bergkerk Oudjaar 2020

door ds. Piet Schelling

Meditatie

Motto: 'Achteromkijken om beter vooruit te kijken'

Schriftlezing: Prediker 3:1-8 en Hebréeën 13:8

Is oudejaarsavond anders dan de andere avonden van het jaar? Feitelijk niet. Ja, het luchtruim is gevuld met de geur van oliebollen en toch ook nog wat vuurwerk (ondanks het verbod) - maar we leven voor en na twaalf uur in dezelfde wereld. Als we morgenochtend opstaan, zijn we dezelfde mensen; hooguit hebben meer mensen hoofdpijn.

Toch is er iets dat deze dag anders maakt. We staan gevoelsmatig bij een grens.

En misschien voelen we dat dit jaar vanwege covid-19 nog sterker. Bij die grens staan we vanavond even stil.

En dat is het goed. Bij elke figuurlijke grens die we in ons leven oversteken, is het meestal zinnig even ruimte maken voor onze gedachten daarover. Vandaar ons motto vanavond:

Achteromkijken om beter voor vooruit te kijken.

Daarbij luisteren we naar een gedicht van de Prediker, een wijze uit de 4^e eeuw voor onze jaartelling. Dit gedicht geniet grote bekendheid. Er zijn tal van songs over gemaakt. U2 liet zich in *The First Time* door deze tekst van Prediker inspireren. Stef Bos zong er met Frank Boeijen over. En na de meditatie zal de pianist improviseren op het aloude lied *Turn, Turn, Turn* van The Byrds

Alles heeft zijn tijd, zegt Prediker.

Hij bedoelt: ons leven speelt zich af in de tijd, terwijl we geen invloed hebben op de tijd zelf. Je kunt de gordijnen langer dichthouden en doen of de nacht langer duurt, maar de dag trekt zich daar niets van aan. De tijd staat nooit stil, ook al voelt dat soms zo, als een situatie te lang duurt. Of, zoals iemand pas opmerkte: als je ouder wordt, gaat de tijd zo snel.

Ik kwam eens in een dorpscafé waar een man van rond de zestig de gasten een drankje aanbood. Ook aan mij. Ik vroeg degene die naast me zat: waaraan hebben we dit te danken? 'Koos is jarig,' zei hij, 'en dat is hij heel vaak.' 'Heel vaak?' vroeg ik. Toen vertelde de man dat de jarige sinds zijn 40e elk kwartaal zijn verjaardag viert, want hij wilde de oudste van het dorp worden. Hij is uiteindelijk 198 jaar geworden (!).

Een mooie anekdote. Maar met de exacte tijd valt niet te sjoemelen. De tijd wacht nooit, hij trekt altijd in hetzelfde tempo zijn sporen. De situatie van ons leven bepaalt hoe wij de tijd beleven.

Tijd is in de ogen van de Prediker een oneindige lange draad. We kennen begin noch eind. Alleen God kent die. Wij worden bij de geboorte aan die draad aangeklikt en als de levenstijd voorbij is laat de draad ons los. Het afgelopen jaar zijn we allemaal een klein stukje aan de draad opgeschoven.

In onze levenstijd maken we tegengestelde ervaringen mee. Soms is er geluk, soms is er het noodlot. Dat geldt ook voor onze samenleving: we kennen een tijd van voorspoed en we weten dit jaar ook van een crisis die ons in de tang houdt. Steeds doen zich wisselingen voor. Ineens is verdriet binnen je familie, onverhoeds gaat je bedrijf failliet of verlies je je baan. Van de ene op de andere dag kantelt je gezondheid. Terwijl het daarvoor zo goed ging. In een zucht kan vreugde omslaan in treurnis.

Of andersom gebeurt evengoed. Er is grote zorg over hoe het verder moet met je werk of met je oude vader of moeder of met je kind. En dan komt er ineens een oplossing.

Bezorgdheid smelt weg en blijdschap wordt geboren.

Tegenstellingen... We kennen ze. Ze zijn er, elke dag.

Uit het gedicht van Prediker wil ik u uit de 15 tegenstellingen er twee noemen.

De eerste.

Er is een *tijd om te zoeken en een tijd om te verliezen*. Op zoek gaan naar hem of haar, naar iets of wat, naar alles of niets, naar jezelf en naar God. Zoeken is dromen, verlangen, tekorten voelen. Soms verlies je dingen: opvattingen, verwachtingen, gezondheid. Het kan ook nodig zijn om iemand los te laten om vooruit te komen, ook al doet dat zeer. Vaak moet je dingen achterlaten, als je hebt gevonden wat je zocht; je hebt een nieuwe weg ontdekt, de oude laat je gedeeltelijk of helemaal achter. Verliezen is niet altijd negatief, integendeel: verliezen kan ruimte scheppen voor iets nieuws.

Tweede voorbeeld van een tegenstelling.

Er is een *tijd om te huilen en een tijd om te lachen*. Je maakt het mee in je leven, dat er bittere tranen vloeien door wat je meemaakt. Evengoed is er die andere kant, een gebeurtenis die jou blij maakt en vreugdetranen teweegbrengen. Het is me wel eens overkomen dat de postbode op dezelfde dag een geboortekaartje en een overlijdensbericht bracht. Zelfs heb ik een keer op één dag een uitvaart én een huwelijksluiting geleid. Huilen en lachen... Je kunt verdriet hebben omdat mensen je teleurstellen, je kunt blij worden als iemand die jou gekwetst heeft naar je toekomt en zegt: vergeef me wat ik jou heb aangedaan. In een tv-programma vertelde een vrouw van net dertig - zij voelde zich minderwaardig - hoe blij ze was dat iemand haar waardeerde om wat ze gemaakt had.

Wat wil die Prediker nu zeggen met die tegenstellingen? Helpt hij ons daarmee het oude jaar gemakkelijker af te sluiten en het nieuwe jaar met vertrouwen tegemoet te gaan? We trekken hier drie wijze lessen uit.

1. Zie de werkelijkheid onder ogen, zegt hij. Het leven is vandaag mooi en morgen lelijk. Hoe meer je dat tot je door laat dringen, hoe beter je in staat bent met voor- en tegenspoed om te gaan. Tegengestelde ervaringen helpen jou om zicht te krijgen op wat er écht toedoet in het leven. Het afgelopen jaar hoorde je geregeld: wat ons overkomt door corona, prikkelt ons ook om na te denken over at waarde heeft.

2. Wees niet eenzijdig, hoor je Prediker mompelen. Geef niet alle inzet en tijd aan dat ene, zodat er weinig ruimte is voor iets anders. Er is meer. Geef ook dat een plaats. Heb aandacht voor het 'meer' in je bestaan!
Durf los te laten, stel je open voor andere kanten en dingen. Wees niet al te rechtvaardig en niet al te goddeloos, zegt Prediker in een later hoofdstuk. Denk niet over alles zwart-wit. Wees voorzichtig dingen op de spits drijven.
3. Besef dat je niet alles kunt, prent Prediker ons in. We zijn tot veel in staat, maar we hebben ook onze grenzen en beperkingen. Niet alles lukt, niet alles kan. Vergeet niet dat je mens bent, je bent geen God.

Kortom: tegenstellingen in ons leven zijn een kans om sterker, milder, opener te worden.

Die wisselende situaties maken ons bestaan ook onzeker. Je weet niet wat er morgen gebeurt. Eén piepkleine storing in de hersenen en je leven ligt ondersteboven. Daarom hebben we houvast nodig. De Prediker noemt de Schepper als baken in je bestaan. Iemand die groter is je eigen hart. De schrijver van de brief aan de Hebreëën noemt Christus als degene die houvast biedt. Deze gelovige ervaart dat Christus altijd dezelfde is: gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid. Waarin is hij dezelfde? Hij is trouw in *bewogenheid en barmhartigheid*. In die hoedanigheid en zijnswijze is hij aanwezig in de tegenstellingen van ons leven. Hij staat als het ware tussen die tegenstellingen in om ons vast te houden. In die betrouwbare bewogenheid en barmhartigheid leggen we het afgelopen jaar neer, met al zijn mooie en lelijke kanten. En bij voorbaat verbinden we het komende jaar met dezelfde bewogenheid en barmhartigheid, wetend dat hij niet loslaat het liefdevolle werk van zijn handen. En dat doet ons zeggen: laat 2021 maar komen! Amen.